

Fensfeltet Geologiforening med eget nytt museum

Tekst og foto: Peter Andresen

24. juni i år åpnet Fensfeltet Geologiforening dørene til sitt nye museum for publikum, og har i hele sommer kunnet vise fram den fyldigste utstillingen om geologien og med bergarter i det spesielle Fensfeltet.

Faksmile fra avisen Kanalen, onsdag 4. juni, hvor leder av Fensfeltet Geologiforening, Sverre Aksnes, viser fram en god stoff med den alkaline omvandlingsbergarten fenitt.

I løpet av våren har tre ildsjeler i Fensfeltet Geologiforening stått på både seint og tidlig for å få på plass en utstilling som gir en flott innføring i Fensfeltets unike geologi og all den spennende gruvehistorien som følger med feltet. Sverre Aksnes, Anne-Milly Teksle og Jon Tore Årtveit har i løpet av et år studert litteraturen helt tilbake til W. C. Brøgger, og, særlig ut fra Brøggers nedtegnelser, vandret på kryss og tvers gjennom det 580 millioner år gamle vulkanrøret for

å samle inn bergartsprøver. Vi har her en helt spesiell vulkan som først brakte alkaline bergarter som melteigitt og vipetoitt til dagens overflate. Disse fikk sine navn da Brøgger studerte feltet rundt 1920, navnene kan finnes igjen på gårdsnavnene i den lille bygda ved Norsjøes bredder.

Senere brakte vulkanen opp til dagen lava av kalkspat, noe også Brøgger var den første til å beskrive her på vår klode. Påstandene hadde nesten kostet ham all hans troverdighet blant datidens geologer. Nå vet vi jo han hadde rett, men de endelige bevisene kom først da geologer sent på 1960 tallet observerte karbonatittvulkaner i Tanzania. Nå kan de aller fleste av de bergartene som Brøgger beskrev, sammen med andre sjeldne bergarter, gode beskrivelser og i tillegg mange bilder og mineralprøver

Sverre Aksnes viser fram kopi av en gammel oversiktstegning over Storgruva i Gruveåsens gamle jerngruver til medlemmer av Telemark Geologiforening på besøk.

Jon Tore Årtveit forteller om damtjernitt til Åge Gulbrandsen fra Drammen og omegn Geologiforening.

beskues i etasjen over turistinformasjonen på Ulefoss. Kommunen har velvillig stilt lokaler til disposisjon, og det med god grunn, de har fått et flott museumslokale sentralt på Ulefoss som kan bidra til å trekke enda flere turister enn de som kommer for å se slusene bare et steinkast unna. Et rom er dedikert Fensfeltets geologi, og ett inneholder en mineralsamling med stuffer fra Telemark, resten av Norge og verden. I tillegg har geologiforeningen sine møtelokaler og et arbeidsrom i bygget.

Ildsjelene i Fensfeltets Geologiforening har ikke tenkt å gi seg med dette, blant planene for framtiden er egen bok om Fensfeltets geologi. De har også fått tilgang til et par rom til i bygget, og planen er å bygge opp en egen mineralsamling fra Telemark i disse rommene, i tillegg til å få utstilt flere gjenstander fra Søve gruver. Dette var Norges hemmeligste gruve på 1950 tallet, hvor arbeiderne måtte skrive under på taushetserklæring om ikke å fortelle hva de jobbet med. Her tok den norske stat ut niob fra pyrochlor fra kalkspatkarbonatitten Søvitt. Niobet ble sendt til USA hvor det ble brukt i alt fra atomreaktorer til rakettmotorer. Det

Deler av rommet med særutstillingen for Fensfeltet med Anne-Milly Teksle i døråpningen inn til mineralsamlingen.

skulle bare mangle at Norges mest spesielle geologiske lokalitet ikke skulle ha sitt eget museum, og takket være Fensfeltets Geologiforening har vi nå fått dette.

STEIN ønsker Fensfeltets Geologiforening tilykke med museet, og lykke til videre med videreutvikling av samlingene og bokprosjekt!

Ønsker du eller din forening å besøke samlingen så er det bare å kontakte Sverre Aksnes, tlf. 986 35 130 eller e-post: aksnes@fensfeltet.com.

Melteigitt prøver i bergartutstillingen med en fyldig og god forklarende tekst.